

Brüssel, 16. juuli 2021
(OR. en)

Institutsioonidevaheline
dokument:
2021/0208(NLE)

10851/21
ADD 4

JUSTCIV 118
IA 141

SAATEMÄRKUSED

Saatja:	Euroopa Komisjoni peasekretär, allkirjastanud Martine DEPREZ, direktor
Kättesaamise kuupäev:	16. juuli 2021
Saaja:	Jeppe TRANHOLM-MIKKELSEN, Euroopa Liidu Nõukogu peasekretär
Komisjoni dok nr:	SWD(2021) 193 final
Teema:	KOMISJONI TALITUSTE TÖÖDOKUMENT MÕJU HINDAMISE ARUANDE KOMMENTEERITUD KOKKUVÕTE Lisatud dokumendile: Ettepanek: nõukogu otsus, mis käsitleb Euroopa Liidu ühinemist tsiviil- ja kaubandusajades tehtud välisriigi kohtuotsuste tunnustamise ja täitmise konventsiooniga

Käesolevaga edastatakse delegatsioonidele dokument SWD(2021) 193 final.

Lisatud: SWD(2021) 193 final

EUROOPA
KOMISJON

Brüssel, 16.7.2021
SWD(2021) 193 final

KOMISJONI TALITUSTE TÖÖDOKUMENT
MÕJU HINDAMISE ARUANDE KOMMENTEERITUD KOKKUVÕTE

Lisatud dokumendile:

Ettepanek: nõukogu otsus,
mis käsitleb Euroopa Liidu ühinemist tsiviil- ja kaubandusajades tehtud välisriigi
kohtuotsuste tunnustamise ja täitmise konventsiooniga

{COM(2021) 388 final} - {SEC(2021) 279 final} - {SWD(2021) 192 final}

Kommenteeritud kokkuvõte
Mõjuhinnaang tsiviil- ja kaubandusajades tehtud välisriigi kohtuotsuste tunnustamise ja täitmise konventsiooniga (edaspidi „kohtuotsuste konventsioon“) ühinemise kohta
A. Vajadus meetmete järele
Miks? Mis on lahendamist vajav probleem?
Praegu seisavad ELi kodanikud ja ettevõtjad, kes taotleavad ELis tehtud kohtuotsuse tunnustamist ja täitmist kolmandas riigis, silmitsi killustatud õigusmaastikuga, kuna tsiviil- ja kaubandusajades tehtud välisriigi kohtuotsuste tunnustamiseks ja täitmiseks kõikehõlmav rahvusvaheline raamistik puudub. See tähendab, et kohtuotsuse alusel õigustatud isikud peavad arvestama kolmandate riikide eri seadustega, mis puudutavad välisriigis tehtud kohtuotsuste aktsepteerimist, ning kehtivate kahepoolsete, piirkondlike ja mitmepoolsete lepingutega. Seetõttu peavad rahvusvahelistes kohtumenetlustes osalejad otsuse täitmiseks kulutama vahendeid ja aega ning sageli kasutama tõhusa kohtustrateegia ettevalmistamiseks väliseksperte. Selline keerukus ning sellega seotud kulud ja õiguskindlus on heidutavad tegurid, mis võivad viia selleni, et ettevõtjad ja kodanikud väldivad kohtuvaidlusi ja otsivad muid vaidluste lahendamise viise, loobuvad oma nõuete esitamisest või loobuvad üldse rahvusvahelistest tehingutest. See omakorda võib negatiivselt mõjutada ELi ettevõtjate ja kodanike valmisolekut osaleda rahvusvahelises kaubanduses ja investeerimistegevuses. Kuna ELis tehtud kohtuotsuste täitmine kolmandates riikides on ebakindel, on ELi ettevõtjate ja kodanike õigus õiguskaitse kättesaadavusele pärsitud.
Mida selle algatusega loodetakse saavutada?
Üldeesmärk on parandada ELi ettevõtjate ja kodanike jaoks õiguskaitse kättesaadavust süsteemi kaudu, mis hõlbustab välisriigi kohtuotsuste tunnustamist ja täitmist kõikjal maailmas, kus kohustatud isikul on vara, edendades seeläbi rahvusvahelist kaubandust ja investeerimist. Täpsemalt on algatuse eesmärk suurendada rahvusvahelistes kohtuvaidlustes õiguskindlust ja prognoositavust, vähendada menetluse kulusid ja kestust ning võimaldada tunnustada ja täita kolmanda riigi kohtuotsuseid ELis üksnes juhul, kui järgitud on ELi õiguses kehtestatud aluspõhimõtteid ja see ei mõjuta samas valdkonnas kehtivat ELi-sisest acquis´d.
Milline on ELi tasandi meetmete lisaväärtus?
Algatus kuulub ELi ainupädevusse. See tähendab, et üksikutel liikmesriikidel ei ole võimalik konventsiooniga ühineda ja taotletavaid eesmärgi on võimalik saavutada üksnes ELi tasandil võetavate meetmetega.

B. Lahendused
Milliseid seadusandlikke ja mitteseadusandlikke poliitikavariante on kaalutud? Kas on olemas eelistatud variant? Miks?
Arvestades ELi pidevat toetust ja osalemist läbirääkimistel, mis viisid konventsiooni vastuvõtmiseni 2019. aastal, ning protsessis ELi peamiste huvide säilitamist, võeti konventsiooniga mitteühinemise võimalust peamiselt arvesse kui võrdlusalust erinevate ühinemisega seotud poliitikavalikute hindamiseks. Nendes valikutes kaaluti ELi ühinemist kohtuotsuste konventsiooniga kas ilma ühtegi deklaratsiooni esitamata või esitades konventsiooni artikli 18 kohase deklaratsiooni, millega jäetakse selle kohaldamisalast välja teatavad küsimused (tarbija-, töö- või kindlustusküsimused ning kinnisasja äriruumina üürimine või rentimine) või riike või riiklikke üksusi hõlmavad tsiviil- ja kaubandusajades käsitlevad kohtuotsused (konventsiooni artikli 19 kohaselt). Lisaks kaaluti veel ühte võimalust: ühinemist mõlema, nii artikli 18 kui ka artikli 19 kohase deklaratsiooni esitamisega. Eelistatud valikuvariant on ühineda konventsiooniga ja esitada piiratud ulatusega sihipärane deklaratsioon, millega välistatakse ELis asuva kinnisasja äriruumina üürimise või rentimise kohta tehtud kolmandate riikide kohtuotsuste tunnustamine ja täitmine ELi kohtute poolt. Deklaratsiooni, mis välistaks muud vaadeldud

küsimused, peetakse ebavajalikuks, sest konventsioon pakub nõrgematele pooltele piisavat kaitset, ehkki ELi *acquis*'ga võrreldes erineval viisil, ning erinevalt eelistatud variandist võivad laiemal ulatusega deklaratsioonid takistada käesoleva algatuse eesmärkide täielikku saavutamist. **Eelistatud variant parandab õiguskaitse kättesaadavust ja edendab rahvusvahelist kaubandust ja investeerimist ning suurendab ühtlasi õiguskindlust ja prognoositavust rahvusvahelistes kohtuvaidlustes, vähendab menetluste kulusid ja kestust ning on täielikult kooskõlas ELi selle valdkonna *acquis*'ga ehk Brüsseli Ia määrusega (määrus (EL) nr 1215/2012). Nimetatud määrusega on ELi kohtutele antud ELis asuva kinnisvara äriruumina üürimise või rentimisega seotud vaidluste lahendamisel erandlik pädevus.**

Kes millist varianti toetab?

Kohtuotsuste konventsiooniga ühinemist toetasid nii liikmesriigid kui ka valdav enamik sidusrühmi (õigusala töötajad, ettevõtjad, juristide ja kohtutäiturite kutseorganisatsioonid, akadeemilised ringkonnad jne). Mis puudutab deklaratsioonide esitamise võimalust, siis olid liikmesriigid vastu konventsiooni artiklil 19 põhinevale deklaratsioonile ega väljendanud selget seisukohta artikli 18 kohaste deklaratsioonide kohta. Vaid väike arv sidusrühmi pooldas ühinemist artikli 19 kohase deklaratsiooniga, artikli 18 kohaste deklaratsioonide kohta selget suundumust välja ei joonistunud.

C. Eelistatud poliitikavariandi mõju

Millised on eelistatud poliitikavariandi (kui see on olemas, vastasel korral peamiste poliitikavariantide) eelised?

Otsene kasu ELi kodanike ja ettevõtjate jaoks, kui nad taotleavad ELi kohtuotsuse tunnustamist ja täitmist peamistes analüüsitud kaubanduspartnerriikides (Ameerika Ühendriigid, Argentina, Austraalia, Brasiilia, Hiina, Jaapan, Kanada, Lõuna-Korea), hinnatakse vaatlusperioodil (2022–2026) **1,1–2,6 miljonile eurole**. See tuleneb kolmandates riikides ELi kohtuotsuste tunnustamise ja täitmise seotud **kulude prognoositud vähenemisest 10–20 %**. Lisaks peaks **menetluste** keskmine **kestus lühenema** keskmiselt kolm kuni kuus kuud.

Sellel valikul on positiivne mõju enamiku liikmesriikide õigussüsteemidele, sest see võimaldab **parandada kolmandate riikide kohtuotsuste aktsepteerimistaset 22 liikmesriigis**. Ülejäänud nelja liikmesriigi puhul olukord ühinemisejärgselt praegusega võrreldes ei halvene ega ka parane, või kui, siis õige pisut. Lisaks on see variant **täielikult kooskõlas ELi *acquis*'ga** (Brüsseli Ia määrus) ning seetõttu sellel tasandil võimalikult sidus.

Millised on eelistatud poliitikavariandi (kui see on olemas, vastasel korral peamiste poliitikavariantide) kulud?

Eeldatakse, et **liikmesriikide ametiasutustele** tekivad konventsiooni rakendamisega seoses **mõningased ühekordsed kulud**, kuid need on eeldatavasti minimaalsed. Kohtutes **suureneks** vaatlusperioodil tõenäoliselt kohtuasjade arv pisut, kuid seda suurenemist **tasakaalustab menetluste kestuse eeldatav lühenemine**. **Ettevõtjatele ja kodanikele kulusid ette näha ei ole.**

Milline on mõju ettevõtjatele, VKEdele ja mikroettevõtjatele?

ELi ettevõtjad saavad kasu rahvusvaheliste tehingutega seotud suuremast õiguskindlusest ja prognoositavusest. See kasu peaks olema **VKEde jaoks** suurettevõtjatega võrreldes **suurem**, sest nad eelistavad rahvusvahelise õigusvaidluse lahendamisel kohtumenetlusele vahekohtumenetlust. Kui ELi ettevõtjad osalevad kohtumenetlustes, on neil kasu **õiguskaitse paremast kättesaadavusest**, kuna Euroopas tehtud kohtuotsuste tunnustamine ja täitmine kolmandates riikides on tõenäolisem. Kuid nad saavad ka kasu **väiksematest kuludest (10–20 %)** ja **lühemast menetluse kestusest (3–6 kuud)**. Deklaratsioonil, mida ELi kavandab esitada, on vastastikune mõju ja seetõttu ei laiene need eelised ELi ettevõtjatele, kes taotleavad sellise Euroopa kohtuotsuse tunnustamist ja täitmist, millega tehti otsus sellise kinnisasja äriruumina üürimise või rentimise kohta, mis asub riigis, kus täitmist taotletakse. Samas on selliste kohtuotsuste arv eeldatavasti väike, mis tähendab, et need olukorrad ei mõjuta üldist positiivset mõju ettevõtjate jaoks.

Kas on ette näha märkimisväärset mõju riigieelarvetele ja ametiasutustele?

Algatusel ei ole eeldatavasti märkimisväärset mõju liikmesriikide eelarvetele ega ametiasutustele. Eeldatakse, et praegused vahendid on konventsiooni rakendamiseks piisavad.

Kas on oodata muud olulist mõju?

2026. aastaks peaks kaubavahetus ja teenustekaubandus ning välismaised otseinvesteeringud valitud kolmandate riikidega suurenema 0,3–1,6 %. Lisaks võib konventsioon hõlbustada kohtuotsuste tunnustamist ja täitmist seal, kus praegu on ELi kohtuotsuseid ELi võlausaldajate nimel äärmiselt keeruline täitmisele pöörata, ja see edendab kaudselt veelgi kaubandust selliste riikidega.

See kaudne mõju võib lõppkokkuvõttes kaasa tuua suurema majanduskasvu ja töökohtade loomise.

D. Järeelmeetmed

Millal poliitika läbi vaadatakse?

Kolm kuni viis aastat pärast ELi ühinemist.